

AR JUMS REIKALINGAS “LIVING TRUST”?

Terminas “Living Trust”, populiarus anglakalbių teisininkų tarpe, tikslaus lietuviško atitikmens, deja, neturi. Norint paprastai ir suprantamai paaiškinti, ką jis reiškia, turbūt geriausia būtų remtis “Trust” (gali būti verčiama kaip “fondas”) sąvoka. Taigi, tokio pobūdžio fondo (“Trust”) įsteigimo atveju, jo steigėjas (vadinamas “Trustor” arba “Grantor”) perveda sukurto fondo žinion savo turtą ir įvardija to turto perėmėją (“Beneficiary”). Fondą tvarko steigėjo numatytas patikėtinis (“Trustee”). “Living Trust” atveju, patikėtinių vaidmenį dažniausiai atlieka patys steigėjai, iš anksto paskirdami patikėtinius, jei patys vėliau taptų nepajėgūs tvarkytis ar tam, kad turtas būtų tinkamai perduotas paveldėtojams po jų mirties. “Living Trust” iš esmės taip pat reiškia, jog fondas tampa aktyvus jo steigėjui dar esant gyvam. Tam steigėjas perveda į sukurtą fondą savo turtą, kuris nuo tada tampa šio fondo “nuosavybe” (nors steigėjas iki pat gyvos galvos gali keisti fondo sąlygas ir pan.).

Svarbu nepainioti “Living Trust” su testamentu (“Will”), kuriuo turtas taip pat perduodamas paveldėtojams, tačiau TIK po testatoriaus mirties, ir su terminu “Living Will”, kuris numato išankstinį asmens norų, susijusių su priežiūra bei gydymu visiško neįgalumo ar mirtinos ligos atveju, išsakymą.

Kada ir kodėl steigiami “Living Trusts”? Dažniausia priežastis – noras išvengti teisinių procedūrų, susijusių su paveldimo po mirties turto tvarkymu (vadinamojo “probate”). “Probate” atveju, mirusio asmens testamentas yra pateikiamas teismui, kuris, savo ruožtu, inventorizuoja palikimą, numato velionio turėtų skolų išmokėjimą ir likusį turtą išdalina paveldėtojams pagal testamentą sąlygas. Beje, “probate” yra atliekamas ir tuo atveju, jei velionis nepaliko testamentą – tuomet palikimas išdalijamas pagal valstijos įstatymų numatomą tvarką.

Kaip turbūt jau supratote, būtent magiškasis žodis “probate” yra itin dažnai vartojamas įvairaus plauko patarėjų bei pardavėjų, įkalbinėjančių pagyvenusius savo klientus steigti “Living Trust”. Tam rengiami specialūs seminarai, platinami reklaminiai bukletai, į namus siunčiami įvairių kompanijų atstovai ir pan. Pasitaiko nemažai atvejų, kai nesažiningi verslininkai bando papildyti savo kišenės pardavinėdami patarimus bei priemones, anot jų, padedančias savarankiškai įsteigti “Living Trust” (vadinamuosius “self-help kits”). Klientai viliojami žadamomis mokesčių lengvatomis, galimybe apsisaugoti nuo įkyrių kreditorių, gerai pažįstamais kompanijų pavadinimais (itin dažnai bandoma sukurti kažką panašaus į “AARP”, arba American Association for Retired Persons, kuri iš esmės yra ne pelno siekianti organizacija ir niekuomet panašių paslaugų neteikė). Pats “probate” procesas dažniausiai potencialiems klientams piešiamas pačiomis juodžiausiomis spalvomis, gerokai išpučiant jo trukmę, kainą paveldėtojams bei įvairius baisumus, kuriuos jiems teks iškęsti. Galų gale, kai kurios kompanijos “Living Trust” jauką naudoja tiesiog tam, kad gautų daugiau informacijos apie klientus – kad vėliau galėtų jiems pasiūlyti, tarkime, draudimo sutartį ar investicijų valdymo paslaugas.

Tad kaip gi yra iš tikrųjų? Pirmiausia, “Living Trust” įsteigimas (jei tai nėra specialus “Tax-Saving Living Trust”, kuriam atitinkamai taikomi ir griežtesni reikalavimai) nesuteikia jokių mokesčių lengvatų. Jis taip pat automatiškai neapsaugo turto nuo kreditorių pretenzijų. O svarbiausia – Jūs galite būti vieni iš nemažos dalies pagyvenusių amerikiečių, kurie visiškai neturi pagrindo jaudintis dėl grėšiančio “probate”, nepriklausomai nuo to, ar įsteigsite savo “Living Trust”, ar ne. Tad prieš

nupręsdami žengti tokį žingsnį (kuris kainuos pinigus, o blogiausiu atveju, patikėjus apsišaukėliais advokatais ar prekybos agentais, dar ir nemažai nervų), pasidomėkite savo valstijoje veikiančiais įstatymais. Daugelis valstijų numato pagreitintas “probate” procedūras asmenims, paveldintiems nedidelį turtą – arba jis išdalinamas visiškai be teismo įsikišimo (turto, kuriam galioja panašios lengvatos, vertės riba yra nustatoma atskirai kiekvienos valstijos valdžios). Be to, norint išvengti “probate”, visuomet galima sudaryti bendros nuosavybės sutartį (su būsimais paveldėtojais), kuri numatyta, kad iki Jūsų gyvos galvos bendrai valdomas turtas vėliau automatiškai pereis jiems.

Reikėtų atsižvelgti ir į tai, jog “Living Trust” – brangus malonumas, už jo įsteigimą bei su tuo susijusias teises paslaugas turėsite sumokėti brangiau, nei už paprastą testamentą (kai kuriais atvejais, priklausomai nuo turto vertės, galbūt netgi daugiau, nei kainuotų tas nelemtas “probate”). Kiti dalykai – laikas, reikalingas galutiniam fondo įsteigimui (“Living Trust” tampa aktyvus tik tada, kai į jį pervedamas visas turtas), galimybė naudotis Medicaid lengvatomis, įsteigus tokį fondą ir pan., taip pat turėtų būti iš anksto tinkamai apsvarstyti, geriausia – pasitelkus profesionalaus ir nešališko teisininko pagalbą.

**Pagal National Consumer Law Center informaciją parengė
Vaida Maleckaitė.**